

DOI: 10.17986/blm.1681

Adli Tıp Bülteni 2024;29(1):81-85

Kozmetik Uygulamalardan Doğan Zararların Adli Tıbbi ve Hukuki Açıdan Değerlendirilmesi

Forensic Medical and Legal Evaluation of Damages Caused by Cosmetic Applications

Mert Tunç, Yasemin Balcı

Muğla Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Muğla, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada, kozmetik uygulamalardan doğan zararların adli tıbbi boyutunun değerlendirilmesi ile bu konuda dikkat edilecek hususların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Adli Tıp polikliniğimize 2015-2022 yılları arasında, kozmetik uygulamalardan doğan zarar nedeniyle adli rapor almak üzere başvuran adli olgular retrospektif olarak incelenmiştir.

Bulgular: Yirmi altı olgu başvurmıştır. Olguların 20'si kadın, 6'sı erkektir. Olguların 19'unda yapılan işlemler güzellik merkezlerinde, 7'sinde kuaför/güzellik salonlarında gerçekleşmiştir. Olguların 15'i lazer epilasyon, 4'ü saç boyama, 2'si peeling, 1'i botoks, 1'i dövme sildirme, 1'i saç ekimi, 1'i kaşa microblading, 1'i kriyolipolizden doğan şikayetlerle rapor almak üzere polikliniğimize başvurmıştır. Olgularımızın 15'i derisinde yanık, 6'sı deride kızarıklık, alerjik reaksiyon ve iz kalması, 5'i saçta boyanma azlığı, dökülme, seyrek çıkma ve saç dibinde yanma şikayetiyle başvurmıştır.

Sonuç: Kozmetik işlemlerden kaynaklanan zarar iddialarında adli bilirkişilik hizmeti verilirken, uygulayıcının resmi ruhsatının olup olmadığı, işlem için endikasyon olup olmadığı, yöntemin uygulanan bölgeye uygunluğu, uygulanan ortamın hijyen şartları, komplikasyonların nasıl yönetildiği, işlem sonrası hastanın tıbbi önerilere uyumu gibi birçok faktörün tespit edilerek birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik, lazer epilasyon, botoks, güzellik salonu

ABSTRACT

Objective: This study aims to evaluate the forensic dimension of damages arising from cosmetic applications and determine the issues to be considered in this regard.

Methods: Forensic cases who applied to our forensic medicine clinic between 2015 and 2022 to obtain a forensic report due to damage arising from cosmetic applications were retrospectively examined.

Results: Out of 26 cases, 20 were women and 6 were men. The procedures were performed in beauty centers in 19 cases and hairdressers/beauty salons in 7 cases. The complained application was laser epilation in 15, hair dyeing in 4, peeling in 2, botox in 1, tattoo removal in 1, hair transplant in 1, eyebrow microblading in 1, and cryolipolysis in 1. Of the cases, 15 complained of burns on their skin, 6 of skin redness, allergic reaction and scarring, and 5 of lack of dyeing, hair loss, sparse hair growth and burning at the base of the hair.

Conclusion: When providing forensic expertise in the damage allegations arising from cosmetic procedures, many factors should be taken into consideration in the evaluation, such as whether there is an official license of the performer, whether there is an indication for the procedure, the method's suitability for the applied area, hygiene conditions of the application environment, the way of the complication management, the patient's adherence to the medical recommendations after the procedure.

Keywords: Cosmetics, laser hair removal, botox, beauty salon

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Mert Tunç, Muğla Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Muğla, Türkiye
E-posta: mertunc95@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0000-0002-5347-212X

Geliş tarihi/Received: 19.10.2023
Kabul tarihi/Accepted: 29.12.2023

GİRİŞ

Kozmetik amaçlı uygulamalardan doğan zararlar iddiasıyla zarara uğrayan kişiler yargı birimlerine başvurup ceza davası ya da tazminat davası açabilmektedir (1). Dava sürecinde, kişiler öncelikle TCK 89. maddesi çerçevesinde rapor aldırılmak üzere sağlık kuruluşlarına yönlendirilmektedir.

Kozmetik amaçlı uygulamalar temel olarak güzellik salonları, güzellik merkezleri ve sağlık kuruluşlarında yapılmaktadır. 12/05/2003 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan “Güzellik ve Estetik Amaçlı Sağlık Kuruluşları Hakkındaki Yönetmeliğe” göre güzellik salonları “gerçek veya tüzel kişiler tarafından bir güzellik uzmanı sorumluluğunda açılan ve bünyesinde bulundukları birimlere göre gerekli asgari standart donanım ve personel desteği ile güzellik ve estetik amaçlı olarak faaliyet gösteren özel sağlık kuruluşları” olarak tanımlanmıştır. Daha sonra, 15/02/2008 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan “Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmeliğe” göre güzellik salonları sağlık kuruluşu statüsünden çıkarılmış ve ruhsatlandırılmaları belediyelere devredilmiştir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamında; güzellik salonlarında; güzellik uzmanları tarafından, saç bakımı, deri bakımı, makyaj uygulamaları, kozmetik amaçlı kaş şekillendirmeleri, ipek kirpik uygulamaları, ağda ve epilasyon uygulamaları, protez tırnak, tırnak süsleme, manikür-pedikür, selülit giderici uygulamalar, lenf drenaj uygulaması, elektrik akım sistemleriyle bakım, lifting, oksijen ve ozon bakımı, solaryum, kaş ve kirpik şekillendirme işlemlerinin yapılabileceği belirlenmiştir.

Güzellik merkezlerinde ise tıp mesleğini icra yetkisine sahip hekim veya uzman hekimler tarafından lazer epilasyon, deri bakımı, saç ekimi, dolgu ve botoks gibi pek çok kozmetik işlem yapılabilmektedir.

Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik lazer epilasyon uygulamalarına ait icra yetkisi tabip ve uzman tabiplere bırakılmıştır. Ancak 30 Mart 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik ile güzellik salonlarında lazer epilasyon yöntemleri hariç, “tıbbi cihaz kapsamına girmeyen cihazlarla epilasyon ve depilasyon işlemlerinin güzellik uzmanlarınca yapılabileceği” bildirilmiştir. Bu çalışmada, kozmetik uygulamalardan doğan zararların adli tıbbi boyutunun değerlendirilmesi ile bu konuda dikkat edilecek hususların belirlenmesi ve literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu çalışmada Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniği’ne 2015-2022 yılları arasında, kozmetik uygulamalardan doğan zarar nedeniyle adli rapor almak üzere polikliniğimize başvuran adli olguların raporları retrospektif olarak incelenmiştir. Olguların yaş ve cinsiyet gibi demografik verilerinin yanı sıra muayene ve konsültasyon bulguları, zarara

neden olan kozmetik uygulamanın türü, uygulama bölgesi, Adli Tıp açısından yaralanma ağırlığı bir veri toplama formuna kaydedilmiştir. Elde edilen veriler bir paket istatistik programı yardımıyla değerlendirilmiştir. Araştırmamızdaki olgu sayısı az olduğundan sadece frekans analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Muğla Eğitim ve Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniği’ne 2015-2022 yılları arasında, kozmetik uygulamalardan doğan zarar nedeniyle adli rapor almak üzere toplam 26 olgu başvurmuştur. Olguların 20’si kadın, 6’sı erkektir. Olgularımızın en küçüğü 17, en büyüğü 55 yaşında olup ortalama yaş $30,7 \pm 9,8$ ’dir.

Olgularımızın 11’i Bodrum’dan, 10’u il merkezinden, 2’si Milas’tan 1’i Ortaca, 1’i Marmaris, ve 1’i de Dalaman’dan başvurmuştur. Yine olgularımızın 23’ü Kolluk Kuvvetleri tarafından (Polis karakolu), 3’ü de Yargı Birimleri tarafından rapor alınmak üzere yönlendirilmiştir.

Olguların uygulama yerlerine göre kozmetik uygulama türlerinin dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Şikayetlere sebep olan kozmetik işlemlerin hangi birimlerde uygulandığı dikkate alındığında, olguların 19’unda yapılan işlemin güzellik merkezlerinde, 7’sinde kuaför/güzellik salonlarında gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

Olgularımızın ne tür bir işlem nedeniyle başvurdukları incelendiğinde, olgularımızın 15’i lazer epilasyon, 4’ü saç boyama, 2’si peeling, 1’i botoks, 1’i dövme sildirme, 1’i saç ekimi, 1’i kaşa mikroblading, 1’i kriyolipolizden doğan şikayetlerle rapor almak üzere polikliniğimize başvurmuştur.

Olgularımızın 15’i derisinde yanık, 6’sında deride kızarıklık, alerjik reaksiyon ve iz kalması, 5’i saçta boyanma azlığı, dökülme, seyrek çıkma ve saç dibinde yanma şikayetiyle başvurmuştur. Güzellik merkezinde botoks yapılan bir olgu yüzünde ağrı, şişlik ve uyuşma şikayetiyle adli rapor için başvurmuştur.

Tablo 1. Olguların uygulama yerlerine göre kozmetik uygulama türlerinin dağılımı

Kozmetik uygulama türü	Uygulama yeri	n	%
	Güzellik merkezi		
Lazer epilasyon	13	19	73,1
Peeling	2		
Saç ekimi	1		
Dövme sildirme	1		
Kaş microblading	1		
Botoks	1		
	Kuaför ve güzellik salonları		
Saç boyama	4	7	26,9
Lazer epilasyon	2		
Kriyolipoliz	1		
	Toplam	26	100

Olgularımızın polikliniğimizde yapılan adli tıbbi muayenelerinde 12 olguda birinci ve ikinci derece yanık bulguları, 6'sında deride alerjik reaksiyona bağlı hiperemi, deskuamasyon vb. bulgular, 4'ünde deride pigmentasyon değişiklikleri, 1'inde hipertrofik skar ve 1'inde de saçta dökülme bölgeleri saptanmış, 2 olguda da herhangi bir bulgu gözlenmemiştir.

Olgularımızın tamamında yaralanma ağırlığının belirlenmesi istenmiştir. Olguların tamamında oluşan hasar/yaralanmanın yaşamsal tehlike oluşturacak nitelikte olmadığı, basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olduğu, 21'inde yüzde sabit iz niteliğinde lezyon saptanmadığı, 1 olguda ise yüzde sabit iz kaldığı, 4 olguda yüzde iz kalıp kalmadığına 6 ay sonra tekrar bakılacağı, saptanmıştır. Olguların tamamında kalıcı işlev zayıflığı veya işlev yitimi olmadığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Kozmetik uygulamalar nedeniyle bir zarar ortaya çıktığında, kişiler "Lazerden sonra derimde kalıcı lekeler oluştu", "Sivilcelerim ve lekelerim arttı", "Lazerden sonra tüylerim daha da çoğaldı", "Lazer epilasyon nedeniyle vücudumda yanıklar oluştu" gibi pek çok şikayetle gerek ceza hukuku gerekse tazminat hukuku çerçevesinde şikayetçi olabilmektedir. Bu yönde bir şikayet olduğunda, öncelikle ortaya çıkan zararın ağırlık derecesi ile zarar ve yapılan işlem arasındaki neden sonuç ilişkisinin belirlenmesi talep edilebilmektedir. Hastanemiz Adli Tıp polikliniğine 8 yıllık süreçte kozmetik uygulamalardan doğan zarar nedeniyle adli rapor düzenlenmesi için 26 olgu yönlendirilmiştir.

Kişiler rapor düzenlenmesi için çoğunlukla (n=23) Kolluk Birimleri tarafından yönlendirilmiştir. Bu durum, zarar gören kişilerin ilk planda karakollara başvurmuş olmasına bağlanmıştır. Yine olguların çoğunluğu Bodrum ilçesi (n=11) ve merkez ilçeden (n=10) yönlendirilmiştir. Bu durum Bodrum'da kozmetik amaçlı uygulama yapma/yaptırma işleminin fazlalığının bir yansıması olarak değerlendirilirken merkez ilçede yakınlık nedeniyle polikliniğimize müracaat edilmiş olduğunu düşündürmüştür. Konuyla ilgili adli raporların, ilçelerde herhangi bir sağlık biriminden, merkezde ise polikliniğimiz yanı sıra diğer adli tıp, cildiye, plastik cerrahi poliklinikleri gibi birimlerinden de talep edilebileceği, dolayısıyla çalışmamızdaki olgu sayısının gerçeği yansıtmayabileceği dikkate alınmalıdır.

Kişilerin beden görünümü ve kendilerini güzel hissetmeleri, ruhsal sağlığın önemli bir yönünü meydana getirmektedir. Diğer yandan, günümüzde medyanın da dahil olması ile güzel ve estetik olma kriterleri devamlı farklılaştığı için bireylerin kendileriyle ilgili beden algıları sürekli değişmektedir. Estetik olarak kabul edilebilir görüntüye sahip olmak adına bireyler cerrahi ve cerrahi olmayan bazı uygulamalara başvurmaktadır (2). Güzelleşme amaçlı uygulamaları daha çok kadınlar talep etmekle birlikte kayda değer sayıda erkek de epilasyon başta

olmak üzere bazı kozmetik uygulamalara başvurmaktadır. Çalışmamız kapsamındaki olguların da çoğunluğu (n=20) kadın olmakla birlikte 6'sı erkektir. Adli rapor başvurusu olan olgularımızda ortalama yaşın $30,7 \pm 9,8$ olması, kozmetik amaçlı işlemleri daha çok genç yetişkinlerin yaptırmasının bir yansıması olarak değerlendirilmiştir. Kar ve ark. (1) da yaptıkları çalışmada en sık genç kadınların başvurduğunu bildirmiştir.

Kozmetik amaçlı uygulamalar temel olarak güzellik salonları, güzellik merkezleri ve sağlık kuruluşlarında yapılmaktadır. Olguların 19'unda yapılan işlemin güzellik merkezlerinde, 7'sinde kuaför/güzellik salonlarında gerçekleştirildiği anlaşılmıştır (Tablo 1).

Güzellik salonlarında, saç bakımı, tırnak bakımı, deri bakımı, vücut bakımı, epilasyon/depilasyon gibi çok çeşitli türde uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Yapılan işlemlerin bir çoğu deri bütünlüğünü bozan, kan gibi vücut sıvılarıyla aletlerin kontamine olmasına neden olan, biyolojik tehlikelere zemin oluşturan özelliktedir. Yapılan işlemler esnasında hijyen kurallarının göz ardı edilmesi, mikroorganizmaların çoğalmasına, bulaşıcı kan ve deri hastalıklarının yayılmasına ortam oluşturması nedeniyle hem çalışanlar hem de başvuranlar açısından pek çok sağlık riski oluşturmaktadır (3-7).

Çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalarda, bu merkezlerden bulaşa bağlı hepatit riski, mantar enfeksiyonları ve dermatit riski, metisilin dirençli *Staphylococcus aureus*, *Staphylococcus epidermidis*, *Enterococcus*, *Aspergillus* ve *Penicillium* türleri gibi patojenlerin saptandığı bildirilmiştir (8-12).

Hijyen kurallarına uyulmaması dışında, tıbbi cihaz statüsünde bulunan ve sadece sağlık personelinin kullanım yetkisinde olan bazı cihazların, yetkisi olmayan güzellik salonu çalışanları tarafından kullanılması da toplum sağlığı açısından önemli riskleri beraberinde getirmektedir. Bu durum çeşitli davalara konu olmuştur (1,13). Mevzuat gereği, güzellik salonlarında, güzellik uzmanlarınca tıbbi cihaz kapsamına girmeyen cihazlarla epilasyon ve depilasyon işlemleri yapılabilirken, lazer epilasyon işleminin yapılmaması gerekmektedir.

Çalışmamızda, enfeksiyon bulaşı nedeni başvuru olmamakla birlikte, 2 olguda lazer epilasyon işleminin yetkisi olmayan güzellik salonlarında yapıldığı anlaşılmıştır.

Olgularımızın 15'i lazer epilasyon nedeniyle oluşan şikayetleri nedeni ile başvurmuştur. Kar ve ark. (1), lazer epilasyona bağlı oluşan deri lezyonlarının malpraktis açısından değerlendirilmesi amacıyla Adli Tıp Kurumu'na yönlendirilen 14 olgunun 12'sinde lazer epilasyon işleminin, güzellik salonlarında güzellik uzmanları tarafından gerçekleştirildiği bildirilmiş, lazer cihazlarının güzellik uzmanları tarafından kullanılmasının neticelerine dikkat çekilmiştir. Bizim çalışmamızda lazer epilasyon nedeni ile başvuran olgulardan 2'sinde işlemin güzellik salonunda yapıldığı, geri kalan 13 olguda güzellik merkezinde yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Şener

ve ark. (14) tarafından da 2'si dermapen, 6'sı lazer epilasyon nedeniyle adli rapor başvurusu olan 8 olgu sunulmuştur.

Lazer epilasyon dışında adli rapora konu olan saç boyama ve kriyolipoliz işlemleri güzellik salonlarında, peeling, botoks, dövme sildirme, saç ekimi, kaşa microblading işlemleri güzellik merkezlerinde uygulanmıştır. (Tablo 1).

2018 yılında yapılan istatistiksel bir araştırmada güzellik ve estetik amaçlı en sık uygulanan cerrahi olmayan operasyonlar botoks, dolgu ve epilasyon olarak bildirilmiştir (15). Cerrahi olmayan bu tür operasyonlar hekimlere ait klinikler ve güzellik merkezlerinde uygulanmaktadır.

Çalışma serimizdeki bir olgu, dövme sildirme sonucu kalan izler nedeniyle şikayet etmesi üzerine rapor düzenlenmesi için yönlendirilmiştir. Tatuaj giderme işlemlerinde geçmişte sıklıkla uygulanan destrüktif yöntemler taşıdıkları yan etki riski ve tedavi yetersizlikleri nedeniyle günümüzde önerilmemekte, minimal yan etkiyle tedaviye olanak sağlayan Q-anahtarlı lazerler kullanılmaktadır. Bu amaçla kullanılan Q-anahtarlı lazerlerin de değişik tipleri vardır. Q-anahtarlı lazerlerin her birinin avantajları yanında yetersizlikleri ve yan etkileri de mevcuttur. Hekim, tatuajın yapısı ve etiolojisi ile hastanın deri tipine göre doğru tedavi yaklaşımını belirlemelidir. Doğru cihaz seçimi ve uygun tedavi yaklaşımına rağmen dövme sildirme işlemlerinde, dispigmentasyon, pigment koyulaşması ve alerjik reaksiyonlar gibi birçok yan etki oluşabilmektedir (16).

Seyrek olmakla birlikte güzellik ve estetik amaçlı bazı plastik cerrahi işlem ya da operasyonlarına bağlı malpraktis iddiası olan olgular polikliniğimize yönlendirilmek ile birlikte, bunlara ilgili uzmanlardan oluşan bir kurul tarafından bilirkişilik incelemesi yapılmasının uygun olduğu belirtilerek rapor düzenlenmemektedir. Dolayısıyla çalışma serimiz, malpraktis iddialı olguları kapsamamaktadır. Etli ve ark. (17), komplikasyon ya da malpraktis ayrımı açısından adli tıp raporu istenen toplu sünnet uygulaması sonrası peniste şekil bozukluğu ve idrar yapma problemleri olan 2 olgu sunulmuştur. Gerek kültürel ve dini, gerekse tıbbi amaçla yapılan sünnet uygulamasının kozmetik ya da estetik amaçlı bir girişim olduğu söylenemez. Bu nedenle, sünnet nedeniyle rapor başvurusu varsa bile olgularımız arasına alınmamıştır.

Olgularımızın 5'i, güzellik salonları/kuaförlerde yapılan işlemler nedeniyle saçta boyanma azlığı, dökülme, seyrek çıkma ve saç dibinde yanma şikayetiyle başvururken, olguların çoğu güzellik merkezlerinde yapılan işlemler nedeniyle oluşan yanık ve izlerinden şikayetçi olmuştur. Güzellik merkezinde botoks yapılan bir olgu yüzünde ağrı, şişlik ve uyuşma şikayetiyle adli rapor için başvurmuştur. Olguların adli tıbbi muayenelerinde, önemli bir kısmında (n=12) birinci ve ikinci derece yanık bulguları saptanmış olup 4'ünde deride pigmentasyon değişiklikleri, 1'inde hipertrofik skar saptanmıştır.

Kişiler, yaptırdıkları kozmetik işlemlerden doğan zararlar nedeniyle, hukuki olarak önce ceza davası açılması yoluna gitmekte ve sonrasında sıklıkla tazminat davası açmayı

planlamaktadır. Esasen, güzellik salonlarında ve güzellik merkezlerinde yapılan işlemler nedeniyle polikliniğimize başvuran olgular da bir nevi malpraktis iddiasında bulunmakla birlikte, rapor talepleri yaralanma ağırlığının belirlenmesi şeklinde olmuştur.

Ceza hukuku bağlamında genellikle bu oluşan yaralanmalar taksirle yaralama suçu kapsamında ele alınmaktadır. Taksirle yaralama suçu, Türk Ceza Kanunu'nun 89. maddesinde düzenlenmiştir. Taksirle yaralama suçunun cezası üç aydan bir yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası olup soruşturma ve kovuşturulması şikayete bağlıdır. Ancak oluşan yaralanma yüzde sabit ize, yaşamı tehlikeye sokan bir duruma veya duyu veya organlardan birinin işlevinde kalıcı zayıflığa neden olursa, ceza, yarı oranında; yüzde sürekli değişikliğe, duyu veya organlardan birinin işlevinin yitirilmesine neden olursa, ceza, bir kat artırılır. Yaralanma ağırlıkları sorulan olguların tamamında, yaralanma ağırlığı, "basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif" olarak değerlendirilmiştir. Yüzde sabit iz açısından, olguların 21'inde yüzde sabit iz niteliğinde lezyon saptanmadığı, 4 olguda yüzde iz kalıp kalmadığına 6 ay sonra tekrar bakılacağı, 1 olguda ise yüzde sabit iz kaldığı saptanmıştır. Olguların tamamında kalıcı işlev zayıflığı veya işlev yitimi olmadığı tespit edilmiştir.

SONUÇ

Kozmetik işlemler nedeniyle oluşan zararlar, bilirkişilik açısından, işlemi uygulayan kişinin yasal olarak yetkinliği, uygulayacağı işlemin endikasyonu olup olmadığı, uygulanan bölgeye uygun yöntem kullanılıp kullanılmadığı, uygulanan ortamın hijyen şartları, komplikasyon yönetimi, uygulama sonrası kişinin önerilere uyup uymaması gibi birçok faktörün tespit edilerek birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kozmetik işlemler nedeniyle ortaya çıkabilecek zararların en aza indirilmesi için gerek güzellik merkezlerinde gerekse güzellik salonlarında çalışan kişilerin eğitim ve farkındalık düzeyleri artırılmalı, güzellik merkezleri ve salonlarının denetimleri artırılmalıdır. Hizmet sunucuları kadar, hizmetin alıcısı konumundaki kişilerin de hijyen ve benzeri konularda farkındalığı önemlidir.

ETİK

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp ve Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan 27.07.2023 tarih ve 71 sayılı yazı ile izin alınmış olup Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Yazarlık Katkıları

Konsept: M.T., Y.B., Dizayn: M.T., Y.B., Veri Toplama veya İşleme: M.T., Analiz veya Yorumlama: M.T., Y.B., Literatür Arama: M.T., Yazan: M.T., Y.B.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Kar, H, Dokgöz H, Gamsız Bilgin N, Albayrak B, Kayan Tİ. Lazer Epilasyona Bağlı Cilt Lezyonlarının Malpraktis Açısından Değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni. 2016;21(3):153-158. <https://doi.org/10.17986/blm.2016323748>
2. Sezgin, D. Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde Sağlık ve Tıbbileştirme. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi. 2015;18(1):153-186. <https://doi.org/10.18490/sad.63338>
3. Canyılmaz, D. Berber ve Kuaför Hizmetlerinde DAS Uygulamaları. 6. Ulusal Sterilizasyon Dezenfeksiyon Kongresi Antalya. 2009;407-416.
4. Alharbi NM, Alhashim HM. Beauty Salons are Key Potential Sources of Disease Spread. Infection and Drug Resistance. 2021;14:1247-1253. <https://doi.org/10.2147/IDR.S303461>
5. Boztaş G, Çilingiroğlu N, Özvarış ŞB, Karaöz A, Karataş F, Kara G, Orhan N, Taşoğlu Ö, Mümüşoğlu S, Güzel T. Ankara İlinin Bir Semtinde Bulunan Kuaför ve Güzellik Salonlarında Çalışan Kişilerin Kan Yoluyla Bulaşan Hastalıklar Konusunda Bazı Görüş ve Uygulamaları. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2006;60-68.
6. Edward SM, Megantara I, Dwiyanita RF. Detection of Fungi in Hair-brushes in Beauty Salons at Jatiningor. Althea Med J. 2015;2(4):516-520. <https://doi.org/10.15850/amj.v2n4.636>
7. Dehghani R, Mesgari L, Moghadam MF, Rezaian F. Studying the environmental health status of beauty salons of Kashan. Int J Epidemiol Res. 2017;4(1):24-30.
8. Vurucuoğlu A, Özdemir Güngör D, Camuz Berber İ, Kıdak LB. Kuaför ve güzellik salonu çalışanlarının bulaşıcı hastalıklar konusunda bilgi düzeyleri ve uygulanan korunma yöntemleri". Izmir Democracy University Health Sciences Journal 2018;1(1):27-38.
9. Wazir MS, Mehmood S, Ahmed A, Jadoon HR. Awareness among barbers about health hazards associated with their profession. J Ayub Med Coll Abbottabad. 2013;20(2):35-38.
10. Janjua NZ, Nizamy MA. Knowledge and practices of barbers about hepatitis B and C transmission in Rawalpindi and Islamabad. J Pak Med Assoc. 2004;54(3):116-119.
11. Mancini L, Figliomeni M, Puccinelli C, Romanelli C, Volpi F. A descriptive study on microbiological risk in beauty salons. Microchemical Journal 2018;136:223-226. <https://doi.org/10.1016/j.microc.2017.02.021>
12. Huijsdens XW, Janssen M, Renders NH, Leenders A, Van Wiik P. Methicillin-resistant Staphylococcus aureus in a beauty salon, The Netherlands. Emerg Infect Dis. 2008;14(11):1797-1799.
13. Doğan, A, Durukan Köse S.D, Zabunoğlu, H. From a Health Perspective, Beauty Salons and the Current Situation in Turkey, Eurasian Journal Of Health Technology Assessment. 2021;5(2):138-146. <https://doi.org/10.52148/ehta.1014673>
14. Şener MT, Kök AN, Sancı A. Güzellik salonlarında dermapen ve lazer epilasyon uygulamalarının adli tıp yönüyle değerlendirilmesi: retrospektif çalışma. Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi. 2023;20(2):93-98.
15. SAPS Global Survey Results 2018 <https://www.isaps.org/medical-professionals/isaps-global-statistics>
16. Çalışkan E. Tatuajda Lazer. Türkderm-Deri Hastalıkları ve Frengi Arşivi Dergisi. 2012;46(1):30-35. <https://doi.org/10.4274/turkderm.46.s1.06>
17. Etli Y, Aşirdizer M, Hekimoğlu Y. Toplu sünnet etkinliğinde tıbbi uygulama hatası (iki olgu). Adli Tıp Bülteni. 2017;22(2):140-145. <https://doi.org/10.17986/blm.2017227931>